

Sporten en bewegen voor mensen met een beperking: aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen

Kirsten Gutter
Maxine de Jonge
Caroline van Lindert

mulier instituut

Inhoudsopgave

1. <u>Inleiding</u>	p. 3-5	5. <u>Kader</u>	p. 23 - 24
2. <u>Inclusief sporten en bewegen</u>	p. 6-9	6. <u>Bekendheid programma's en samenwerkingen</u>	p. 25 - 27
2.1 <u>Beleidsdoelstellingen 'inclusief sporten en bewegen'</u>	p. 7-8	6.1 <u>Samenwerkingen</u>	p. 26
2.2 <u>Betekenis inclusief sporten en bewegen</u>	p. 9	6.2 <u>Bekendheid programma's</u>	p. 27
3. <u>Aandacht voor sporters met een beperking</u>	p. 10 - 19	7. <u>Belemmeringen en ondersteuning</u>	p. 28 - 30
3.1 <u>Aandacht voor sporters met een beperking</u>	p. 11-12	7.1 <u>Belemmeringen</u>	p. 29
3.2 <u>Geen aandacht voor sporters met een beperking</u>	p. 13	7.2 <u>Ondersteuning</u>	p. 30
3.3 <u>Inhoud aandacht voor sporters met een beperking</u>	p. 14	8. <u>Corona</u>	p. 31 - 32
3.4 <u>Aantal sporters met een beperking</u>	p. 15-16	9. <u>Conclusie en aanbevelingen</u>	p. 33 - 37
3.5 <u>Aantal verenigingen met leden met een beperking</u>	p. 17	<u>Bijlagen</u>	p. 38 - 40
3.6 <u>Betekenis inclusief sporten en bewegen voor mensen met een beperking</u>	p. 18	1 <u>Aangeschreven sportbonden</u>	p. 39
3.7 <u>Inclusief sporten en bewegen voor mensen met een beperking bereiken</u>	p. 19	2 <u>Achtergrondkenmerken</u>	p. 40
4. <u>Beleid en organisatie</u>	p. 20 - 22		
4.1 <u>Organisatie</u>	p. 21		
4.2 <u>Beleid</u>	p. 22		

1. Inleiding

1. Inleiding

In 2018 werd het Nationaal Sportakkoord ondertekend. Een van de pijlers van dit akkoord is Inclusief sporten en bewegen. Doelstelling van deze pijler is: ‘dat iedere Nederlander een leven lang plezier kan beleven aan sporten en bewegen. Inclusief sporten en bewegen is vanzelfsprekend. Belemmeringen vanwege iemands leeftijd, fysieke of mentale gezondheid, etnische achtergrond, seksuele geaardheid of sociale positie nemen we weg. Uitsluiting gaan we tegen. Daarvoor is een omslag in ons collectief denken over sporten en bewegen nodig.’

Het Mulier Instituut voert met subsidie van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) een meerjarige [verdiepende monitor](#) uit naar ontwikkelingen in het beleids- en organisatielandschap en de sport- en beweegdeelname van vijf bevolkingsgroepen die centraal staan in de pijler Inclusief sporten en bewegen, namelijk ouderen, mensen met een lage sociaaleconomische status, mensen met een migratieachtergrond, mensen met homo-/biseksuele voorkeur en transgender personen, en mensen met een beperking of chronische aandoening. In deze rapportage richten we ons op de laatste groep. Specifiek focussen we op de aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen in het algemeen en voor sporters met een beperking of chronische aandoening in het bijzonder. We zijn geïnteresseerd in de vraag in hoeverre sportbonden specifiek beleid of aandacht hebben voor verschillende groepen mensen met een beperking.

In 2011 verscheen de Monitor integratie van de gehandicaptensport binnen reguliere sportbonden ([Notté, Van Kalmthout & Van Lindert, 2011](#)). Ruim tien jaar na het tekenen van een intentieverklaring om de sport voor mensen met een beperking zoveel mogelijk te organiseren vanuit reguliere kaders binnen de georganiseerde sport hadden in 2011 ongeveer 43 sportbonden de formele verantwoordelijkheid voor de organisatie van sport voor mensen met een beperking overgenomen van Gehandicaptensport Nederland. Doel van het onderzoek was destijds om de integratie van de sport voor mensen met een beperking

in de reguliere sport in beeld te brengen. Belangrijke uitkomst was dat sport voor sporters met een beperking veel meer geïntegreerd was geraakt in het doen en denken van bonden. Ondanks dat binnen de sportbonden veel draagvlak bestond voor de organisatie van sport voor mensen met een beperking en sportbonden sport voor mensen met een beperking tot hun maatschappelijke verantwoordelijkheid rekenden, ervoer het merendeel van de sportbonden nog knelpunten bij de organisatie. De belangrijkste aanbevelingen waren om de precieze vraag naar sport voor mensen met een beperking te identificeren en uit te breiden, regionale samenwerking te stimuleren en structurele geldstromen zeker te stellen. In het huidige onderzoek zijn vergelijkbare vragen aan sportbonden gesteld. Het onderzoek heeft een ander uitgangspunt en is niet bedoeld als evaluatie van de integratiemissie van destijds, maar gericht op de vraag in hoeverre sportbonden beleid en aandacht hebben voor mensen met een beperking. Wel vergelijken we de uitkomsten in dit rapport waar mogelijk en relevant met die van tien jaar geleden.

Methode

Voor het onderzoek is in de zomer van 2020 een online vragenlijst uitgezet onder 58 sportbonden (inclusief Gehandicaptensport Nederland). In overleg met NOC*NSF zijn niet alle 77 bij NOC*NSF aangesloten sportbonden aangeschreven. Kleine sportbonden hebben geen directe uitnodiging ontvangen. De selectie van 58 aangeschreven sportbonden betreft zowel sportbonden waarvan bij NOC*NSF bekend is dat zij aanbod hebben voor mensen met een beperking in het algemeen (lichamelijke en/of verstandelijke beperking), als sportbonden die (waarschijnlijk nog) geen aanbod hebben voor mensen met een beperking. Naast de directe uitnodigingen heeft NOC*NSF alle sportbonden via een nieuwsbrief op de hoogte gesteld van het onderzoek. Sportbonden die niet waren aangeschreven konden via deze weg alsnog hun interesse in deelname aan het onderzoek kenbaar maken.

1. Inleiding

In bijlage 1 is een lijst opgenomen met de 58 aangeschreven sportbonden. NOC*NSF heeft de sportbonden namens het Mulier Instituut uitgenodigd voor het online onderzoek en geholpen bij het verhogen van de respons door reminders te versturen en na te bellen.

Uiteindelijk is een respons van 42 sportbonden (inclusief Gehandicaptensport Nederland) verkregen (55% van alle sportbonden in Nederland, tabel 1.1). Onder andere directeuren, secretarissen en medewerkers doelgroepen, sportparticipatie, breedtesport en topsport hebben de vragenlijst ingevuld.

Niet alle sportbonden met aandacht voor mensen met een beperking hebben gereageerd. Op basis van het huidige onderzoek en de opgave van NOC*NSF hebben naar verwachting 46 van de 77 sportbonden in Nederland aandacht voor sporters met een beperking (tabel 1.1). 36 sportbonden met aandacht voor sporters met een beperking hebben deelgenomen aan dit onderzoek. Daarvan bieden dertien bonden een sport aan die op de Paralympische Spelen wordt beoefend.

Achtergrondkenmerken van de tien sportbonden die wel aandacht hebben voor sporters met een beperking, maar niet hebben deelgenomen aan dit onderzoek, zijn opgenomen in bijlage 2. Hun gemiddelde ledenaantal ligt met ruim 108.000 hoger dan dat van alle sportbonden in Nederland. Zeven ervan bieden een sport aan die op de Paralympische Spelen wordt beoefend. Het missen van deze grote sportbonden met aandacht voor mensen met een beperking is mogelijk van invloed op de resultaten van dit onderzoek.

Tabel 1.1 Achtergrondkenmerken sportbonden¹

	Totaal	Vragenlijst
Sportbonden	77	42
Gemiddeld aantal leden (2019)	68.288	81.374
Organisatiegrootte (2018)	0 fte: 18	0 fte: 5
	0-15 fte: 29	0-15 fte: 18
	15+ fte: 28	15+ fte: 18
Soort sport (2018)	Team: 20	Team: 12
	Semi-individueel: 15	Semi-individueel: 7
	Individueel: 38	Individueel: 22
Aandacht voor sporters met een beperking	46	36
Paralympische sport	20	13

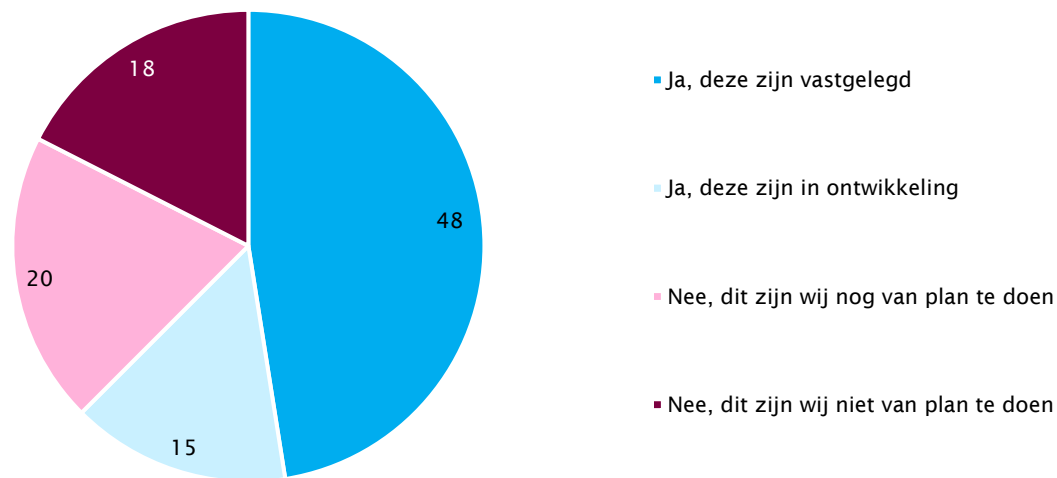
Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF, 2019. Bewerking: Mulier Instituut; Bondenmonitor, 2018.

¹ n in sommige gevallen afwijkend vanwege ontbrekende informatie van enkele sportbonden.

2. Inclusief sporten en bewegen

2.1 Beleidsdoelstellingen ‘inclusief sporten en bewegen’

Figuur 2.1 Beleidsdoelstellingen voor ‘inclusief sporten en bewegen’ bij sportbonden (in procenten, n=40¹)

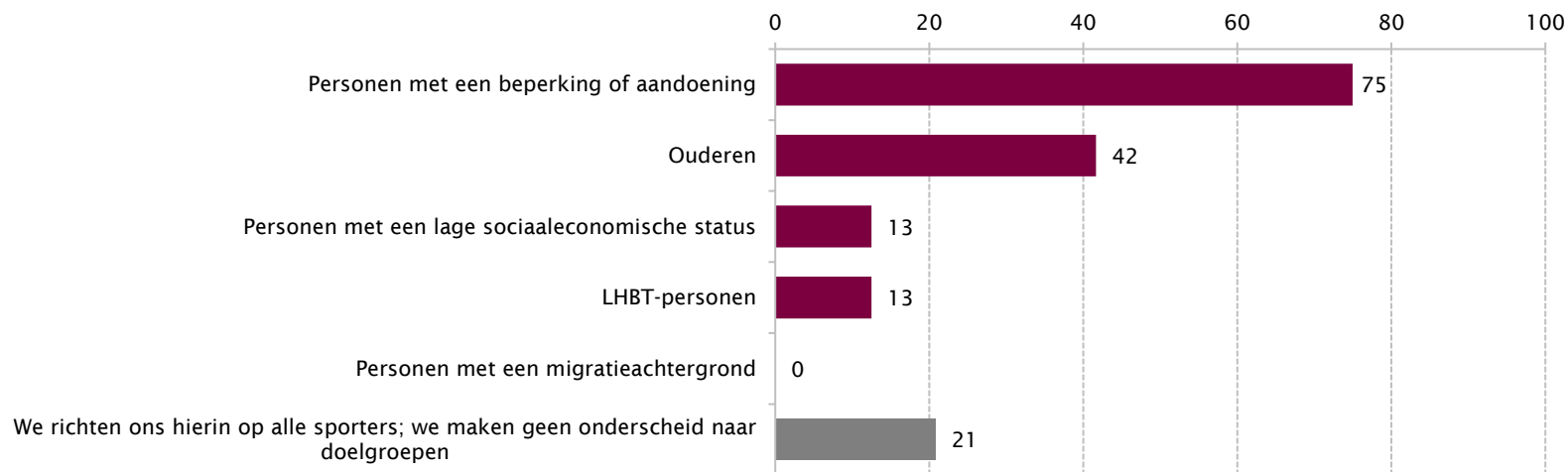
Bron: Onderzoek aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen, zomer 2020.

Het merendeel van de respondenten die namens de sportbonden de vragenlijst hebben ingevuld is bekend met de inhoud van het Nationaal Sportakkoord (79%, niet in figuur). 21 procent heeft er wel eens van gehoord of over gelezen. Eén respondent is niet bekend met het deelakkoord inclusief sporten en bewegen. De helft van de respondenten heeft wel eens van het deelakkoord gehoord en 45 procent is bekend met de inhoud. Van sportbonden die een sport aanbieden die Paralympisch is, zijn de respondenten relatief vaak bekend met de inhoud van het deelakkoord inclusief sporten en bewegen. Bijna de helft van de sportbonden van de respondenten die wel eens van het deelakkoord hebben gehoord of bekend zijn met de inhoud, heeft beleidsdoelstellingen over inclusief sporten en bewegen geformuleerd (48%, figuur 2.1). Bij 15 procent van de sportbonden zijn deze beleidsdoelstellingen nog in ontwikkeling en 20 procent van de sportbonden is van plan beleidsdoelstellingen op te stellen.

¹ n = 40, door één ontbrekende respondent en één respondent die het deelakkoord inclusief sporten en bewegen niet kent en door routing deze vraag niet heeft beantwoord.

2.1 Beleidsdoelstellingen ‘inclusief sporten en bewegen’

Figuur 2.2 Aandacht voor doelgroepen in beleidsdoelstellingen ‘inclusief sporten en bewegen’ van sportbonden (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=25)

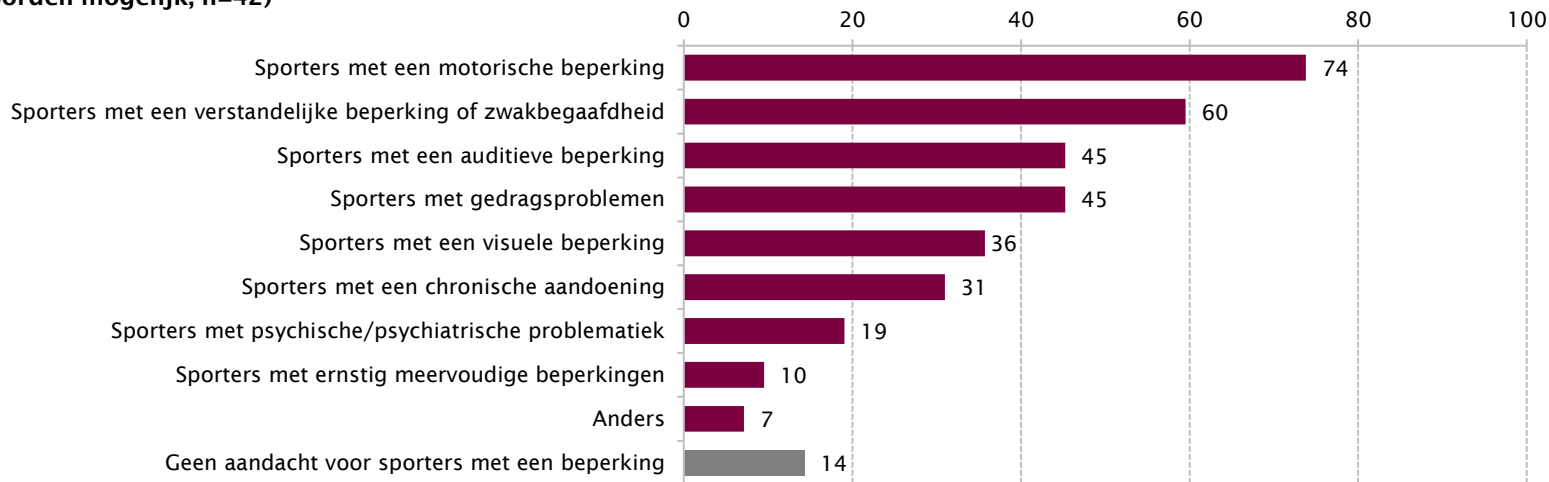
Bron: Onderzoek aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen, zomer 2020.

Van de sportbonden die beleidsdoelstellingen voor inclusief sporten en bewegen hebben of waar deze nog in ontwikkeling zijn, heeft drie kwart hierin specifiek aandacht voor personen met een beperking of aandoening (n=18, figuur 2.2). 42 procent heeft in deze beleidsdoelstellingen specifiek aandacht voor ouderen en 13 procent voor personen met een lage sociaaleconomische status en LHBT-personen. Geen van deze bonden heeft in de beleidsdoelstellingen voor inclusief sporten en bewegen specifiek aandacht voor personen met een migratieachtergrond. 21 procent van de sportbonden die beleidsdoelstellingen voor inclusief sporten en bewegen hebben maakt geen onderscheid tussen doelgroepen en richt de doelstellingen op alle sporters.

3. Aandacht voor sporters met een beperking

3.1 Aandacht voor sporters met een beperking

Figuur 3.1 Aandacht voor sporters met een beperking binnen sportbonden, uitgesplitst naar soort beperking (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=42)

Bron: Onderzoek aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen, zomer 2020.

86 procent van de sportbonden die deelnamen aan het onderzoek (n=36) heeft aandacht voor één of meer groepen mensen met een beperking (figuur 3.1). Niet alle sportbonden met aandacht voor sporters met een beperking hebben deelgenomen aan de vragenlijst. Op basis van het huidige onderzoek en de opgave van NOC*NSF hebben naar verwachting 46 van de 77 sportbonden in Nederland aandacht voor sporters met een beperking. Van enkele sportbonden die niet hebben deelgenomen aan dit onderzoek ontbreekt hierover informatie bij NOC*NSF. In 2011 had een vergelijkbaar aandeel sportbonden aandacht voor sporters met een beperking: 43 van de 51 aan het onderzoek deelnemende sportbonden hadden aanbod voor sporters met een beperking ([Notté, Van Kalmthout & Van Lindert, 2011](#)).

De twee voornaamste groepen waarop sportbonden die deelnamen aan het onderzoek zich richten, zijn sporters met een motorische beperking (74%) en sporters met een verstandelijke beperking of zwakbegaafdheid (60%) (figuur 3.1). Bij de sportbonden is minder aandacht voor sporters met psychische of psychiatrische problematiek (19%) of sporters met ernstig meervoudige beperkingen (10%). Vijf sportbonden hebben aandacht voor één specifieke beperking, 31 bonden voor meer dan één.

31 procent van de sportbonden biedt een sport aan die Paralympisch is (niet in figuur). Dit is vergelijkbaar met 2011, toen 39 procent (zestien sportbonden) een Paralympische sport aanbod ([Notté, Van Kalmthout & Van Lindert, 2011](#)).

3.1 Aandacht voor sporters met een beperking

Figuur 3.2 Redenen voor aandacht voor sporters met een beperking binnen sportbonden (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=36)

Bron: Onderzoek aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen, zomer 2020.

Van de sportbonden met aandacht voor sporters met een beperking geeft 86 procent (n=31) aan dat de belangrijkste reden hiervoor is dat het de ambitie van de bond is om sport voor iedereen toegankelijk te maken (figuur 3.2). 78 procent geeft aan dat de sportbond het als zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid ziet om aandacht voor sporters met een beperking te hebben. Voor de helft van de bonden is een reden dat sporters met een beperking tot de doelgroep behoren en dat bij verenigingen de behoefte bestaat om aanbod voor sporters met een beperking te hebben (beide 50%). In 2011 waren de twee voornaamste redenen om aandacht voor sporters met een beperking te hebben het besef dat dit hoort bij de maatschappelijke verantwoordelijkheid die men als sportbond ervaart en het idee dat mensen met een beperking tot de doelgroep behoren (Notté, Van Kalmthout & Van Lindert, 2011). De mogelijkheid tot groei werd in 2011 beduidend minder genoemd dan in 2020.

3.2 Geen aandacht voor sporters met een beperking

Zes van de 42 sportbonden hebben aangegeven geen aandacht te hebben voor sporters met een beperking. Dit zijn voornamelijk bonden met relatief weinig tot geen betaalde medewerkers in dienst. De sportbonden geven verschillende redenen waarom zij geen aandacht voor sporters met een beperking hebben:

- Vijf sportbonden geven aan dat kennis ontbreekt.
- Vier sportbonden geven aan dat de sportbond onvoldoende capaciteit heeft.
- Drie sportbonden geven aan dat de bond onvoldoende middelen heeft.
- Drie sportbonden geven aan dat de bond zelf geen aanbod heeft, maar dat sommige sportverenigingen dat wel hebben.
- Drie sportbonden geven aan dat hier geen vraag naar is binnen de doelgroep.
- Twee sportbonden geven aan dat de bond andere prioriteiten heeft.
- Twee sportbonden geven aan dat sportverenigingen zelf beslissen wie zij wel en niet werven.
- Eén sportbond geeft aan dat de doelgroep te klein is.
- Eén sportbond geeft aan dit niet te weten.

Hieruit blijkt dat het ontbreken van aandacht voor sporters met een beperking bij deze sportbonden voornamelijk ligt aan een gebrek aan kennis, menskracht en (financiële) middelen. Geen van de sportbonden geeft aan van plan te zijn de komende twee jaar wél aandacht te hebben voor sporters met een beperking. In 2011 gaven acht van de 51 sportbonden aan geen aandacht voor sporters met een beperking te hebben ([Notté, Van Kalmthout & Van Lindert, 2011](#)). Destijds waren de redenen daarvoor dat de vraag naar aanbod voor mensen met een beperking ontbrak, de sportbond specifieke kennis miste, de sportbond onvoldoende middelen had en mensen met een beperking niet tot de doelgroep behoorden. Ook toen gaven de sportbonden aan niet van plan te zijn om in de nabije toekomst wél aandacht voor mensen met een beperking te hebben. De volharding van sportbonden in hun gebrek aan aandacht voor sporters met een beperking en de belemmeringen die zij hiervoor aandragen zijn daarmee grotendeels gelijk gebleven.

3.3 Inhoud aandacht voor sporters met een beperking

Tabel 3.1 Inhoud aandacht voor sporters met een beperking bij sportbonden, uitgesplitst naar soort beperking (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=36)¹

	Totaal (n=36)	Motorisch (n=31)	Verstandelijk (n=25)	Auditief (n=19)	Gedrag (n=19)	Visueel (n=15)	Chronisch (n=13)	Psychisch (n=8)
Ondersteunen verenigingen met aanbod	90	96	92	79	79	100	91	83
Opzetten/organiseren andersoortig aanbod, zoals clinics en evenementen	75	75	58	71	57	85	73	83
(Ondersteunen bij) werven van nieuwe leden met een beperking	66	71	58	71	50	77	64	83
Ondersteunen kader van verenigingen hoe om te gaan met de doelgroep	65	71	58	50	71	69	82	67
Opzetten/begeleiden competities/wedstrijden/toernooien	54	86	79	43	43	69	64	50
Opleidingen/modules toegespitst op sporters met een beperking	43	50	38	36	50	38	45	83
Medewerking aan de ontwikkeling van evenementen	35	43	58	36	14	62	36	33
Talentontwikkeling en/of topsportprogramma's voor sporters met een beperking	21	50	8	7	0	46	9	0
Verenigingen stimuleren om mee te doen aan Special Olympics Nationale Spelen	19	18	58	21	7	23	9	17
Medewerking aan de uitvoering van interventies	17	18	29	21	7	31	9	17
Medewerking aan de ontwikkeling van interventies	15	18	29	21	0	31	18	0
Anders	4	4	13	0	7	0	9	0

Bron: Onderzoek aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen, zomer 2020.

Voor 90 procent van de sportbonden (n=32) geldt dat de aandacht voor de sporters met een beperking zich uit in het ondersteunen van verenigingen met aanbod (tabel 3.1). Drie kwart van de sportbonden zet zelf andersoortig aanbod op, in de vorm van clinics en evenementen (75%). Iets meer dan de helft van de sportbonden zet competities, wedstrijden of toernooien op (54%). Sportbonden die hebben aangegeven dat de inhoud anders is, geven aan dat zij proberen de leden met een beperking zoveel mogelijk te laten deelnemen in het reguliere aanbod. De activiteiten van de sportbonden voor mensen met een beperking komen overeen met de resultaten uit 2011. Zo was ook in 2011 de meest voorkomende activiteit van de sportbonden het ondersteunen van verenigingen (66%, 27 sportbonden) en organiseerde de helft van de sportbonden competities of wedstrijden (51%) ([Notté, Van Kalmthout & Van Lindert, 2011](#)).

¹ De percentages specifiek voor sporters met een ernstig meervoudige beperking zijn in deze tabel achterwege gelaten vanwege de lage n.

3.4 Aantal sporters met een beperking

Tabel 3.2 Gemiddeld aantal sporters met een beperking per sportbond in 2020, naar soort beperking (exclusief GSN; in aantallen)¹

	Gemiddeld aantal
Totaal (n=25)	670
Verstandelijke beperking (n=11)	616
Motorische beperking (n=15)	177
Auditieve beperking (n=3)	41
Chronische aandoening (n=1)	20
Visuele beperking (n=3)	18
Gedragsproblemen (n=2)	9
Ernstig meervoudige beperking (n=2)	3
Andere beperking (n=1)	6

Bron: Onderzoek aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen, zomer 2020.

¹ n is afwijkend, want niet alle sportbonden met aandacht voor mensen met een beperking hebben hun ledental in kunnen vullen. Ook zijn GSN en afwijkende ledentallen uit deze berekeningen weggelaten.

Om een indruk te krijgen van het aantal sporters met een beperking dat in 2020 bij sportbonden actief was, zijn de sportbonden gevraagd daarvan een schatting te geven. Dit is geen eenvoudige vraag. Sportbonden en hun aangesloten verenigingen houden doorgaans geen registratie bij van hun leden met een beperking.

Tussen de sportbonden zijn grote verschillen waar te nemen in het aantal sporters met een beperking in 2020. Het aantal sporters met een beperking loopt uiteen van 5 tot 5.500 (niet in tabel). Gemiddeld zijn er 670 sporters met een beperking per sportbond (tabel 3.2). De grootste aantallen sporters met een verstandelijke en motorische beperking bij een sportbond zijn naar schatting respectievelijk 4.500 en 1.250 (niet in tabel). Gehandicaptensport Nederland (GSN) is uit deze berekening weggelaten. GSN heeft in totaal 11.000 leden, waarvan naar schatting 60 procent sporters met een verstandelijke beperking zijn en 40 procent sporters met een motorische beperking. Ook hebben zij naar schatting 500 leden met een chronische aandoening en 300 met een visuele beperking.

Tien sportbonden hebben aangegeven geen schatting van het totale aantal sporters met een beperking te kunnen geven. Zij geven aan dat dit komt doordat deze informatie niet wordt geregistreerd of bijgehouden. Ook afwijkende aantallen zijn uit de berekeningen weggelaten. Een schatting van het aantal sporters met psychische problemen is door geen enkele sportbond gegeven.

Voor de 25 sportbonden die een schatting hebben gegeven van het totale aantal sporters met een beperking binnen de sportbond, geldt dat het gemiddeld gaat om 0,95 procent van het totale aantal sporters bij de sportbond. Het hoogste percentage is 6,14 en het laagste 0,04. Wanneer we deze uitersten uit de berekening weglaten, komt het

3.4 Aantal sporters met een beperking

gemiddelde neer op 0,76 procent. Met het gemiddelde van 0,95 procent is op basis van de som van het totale ledenaantal berekend dat in totaal ongeveer 23.500 sporters met een beperking bij de 25 sportbonden actief zijn. Dit is uiteraard een grove schatting. Eerder is beargumenteerd dat op basis van het huidige onderzoek en de opgave van NOC*NSF geschat wordt dat 46 van de 77 sportbonden in Nederland aandacht voor sporters met een beperking hebben (inclusief GSN). Als we het gemiddelde percentage van 0,95 naar deze sportbonden doortrekken, sporten naar schatting 41.000 sporters met een beperking bij deze sportbonden (exclusief GSN). Inclusief GSN is dit 52.000. Met het percentage van 0,76 is dat ruim 33.000 exclusief en ruim 44.000 inclusief GSN.

De sportbonden baseren hun schattingen van het ledenaantal op informatie uit de ledenadministratie en deelnemers aan competities, Nederlands kampioenschappen, evenementen en toernooien. Dit betekent dat de schatting van 44.000 tot 52.000 sporters met een beperking bij de sportbonden een ondergrens is en grotendeels alleen deelnemers aan competities en toernooien betreft. Mensen met een beperking sporten ook recreatief bij een sportvereniging. Sportbonden hebben minder zicht op deze leden, omdat deze sporters geen lid zijn van de sportbond. Uit data van het Verenigingspanel van het Mulier Instituut blijkt dat 68 procent van de sportverenigingen een of meer leden met een beperking heeft ([Gutter, Van Lindert & Van Kalmthout, 2021](#)).

3.5 Aantal verenigingen met leden met een beperking

De sportbonden zijn ook gevraagd hoeveel sportverenigingen met leden met een beperking bij hen zijn aangesloten in 2020. Gemiddeld zijn dit er 46 (tabel 3.3) (inclusief GSN). Het minimumaantal sportverenigingen is naar schatting één en het maximum 250 (niet in tabel). Dit maximum geldt zowel voor het totaal als voor verenigingen met leden met een verstandelijke en motorische beperking. Acht sportbonden hebben aangegeven niet te weten hoeveel sportverenigingen met leden met een beperking zijn aangesloten. Geen sportbond heeft aangegeven hoeveel verenigingen met leden met ernstig meervoudige beperkingen bij de bond zijn aangesloten.

Als we het gemiddelde aantal sportverenigingen met leden met een beperking per sportbond doortrekken naar alle sportbonden met aandacht voor sporters met een beperking (n=46), zijn er naar schatting ongeveer 2.100 verenigingen met leden met een beperking in Nederland. Dit is een onderschatting. Sportbonden hebben naar verwachting voornamelijk zicht op de sportverenigingen met aparte teams en/of trainingsgroepen voor mensen met een beperking of waar de leden met een beperking deelnemen aan competities, Nederlands kampioenschappen, evenementen of toernooien.

Uit eerder onderzoek van het Mulier Instituut blijkt dat in 2020 19 procent van de sportverenigingen met één of meer leden met een beperking (68%) aparte teams en/of trainingsgroepen voor deze leden heeft ([Gutter, Van Lindert & Van Kalmthout, 2021](#)). Uitgaand van het totale aantal sportverenigingen in Nederland (26.510) (inclusief verenigingen die niet zijn aangesloten bij NOC*NSF) ([CBS, 2020](#)) hebben naar schatting 3.400 sportverenigingen aparte teams of groepen voor mensen met een beperking¹. Volgens opgave van Fonds Gehandicaptensport zijn bij het platform Uniek Sporten momenteel ongeveer 4.100 aanbieders geregistreerd met sport- en beweegaanbod

voor mensen met een beperking. Dit zijn niet alleen sportverenigingen. Het is aannemelijk dat 2.100 tot 3.400 sportverenigingen in Nederland apart sport- en beweegaanbod voor mensen met een beperking hebben.

Tabel 3.3 Gemiddeld aantal sportverenigingen met leden met een beperking in 2020 per sportbond (inclusief GSN, in aantallen)

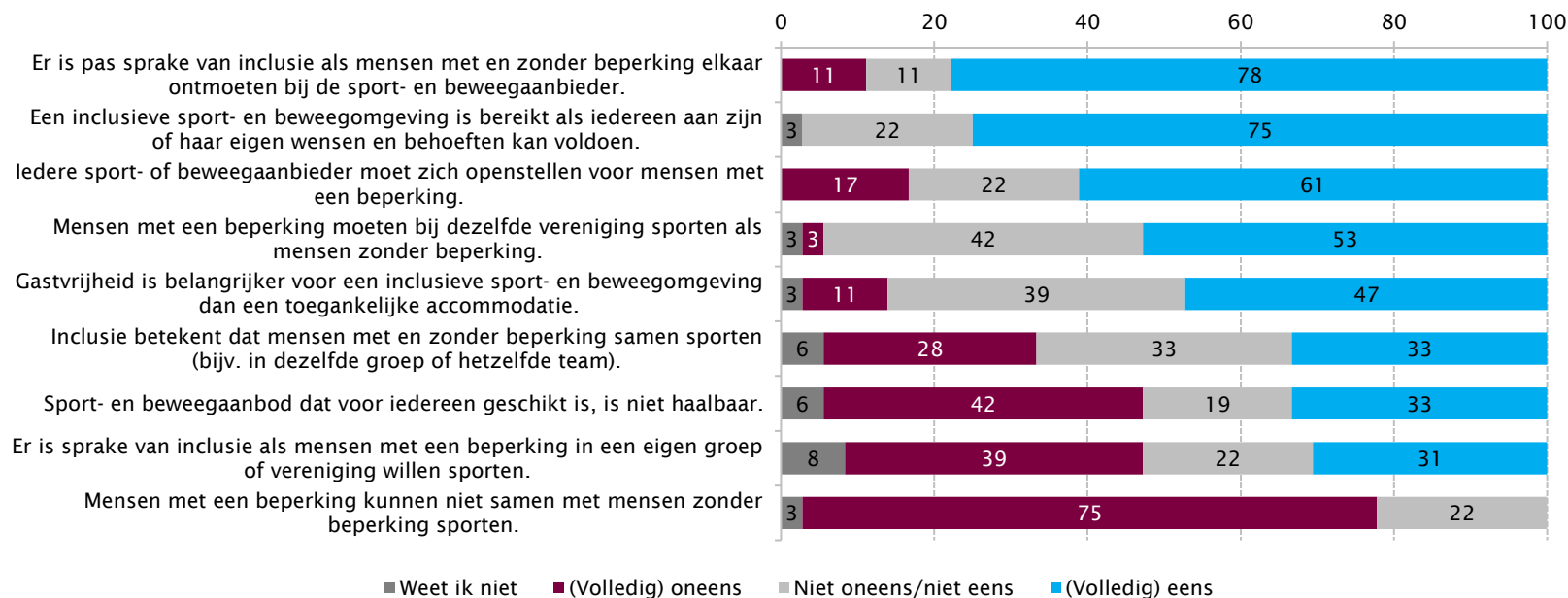
	Gemiddeld aantal
Totaal (n=29)	46
Verstandelijke beperking (n=13)	43
Motorische beperking (n=16)	35
Psychische problemen (n=2)	23
Chronische beperking (n=2)	21
Gedragsproblemen (n=4)	13
Auditieve beperking (n=5)	12
Visuele beperking (n=5)	4
Andere beperking (n=1)	1

Bron: Onderzoek aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen, zomer 2020.

¹ 68% van 26.510 = 18.027. 19% van 18.027 = 3.425 sportverenigingen.

3.6 Betekenis inclusief sporten en bewegen voor mensen met een beperking

Figuur 3.3 Stellingen over de betekenis van 'inclusief sporten en bewegen' volgens respondenten (in procenten, n=36)

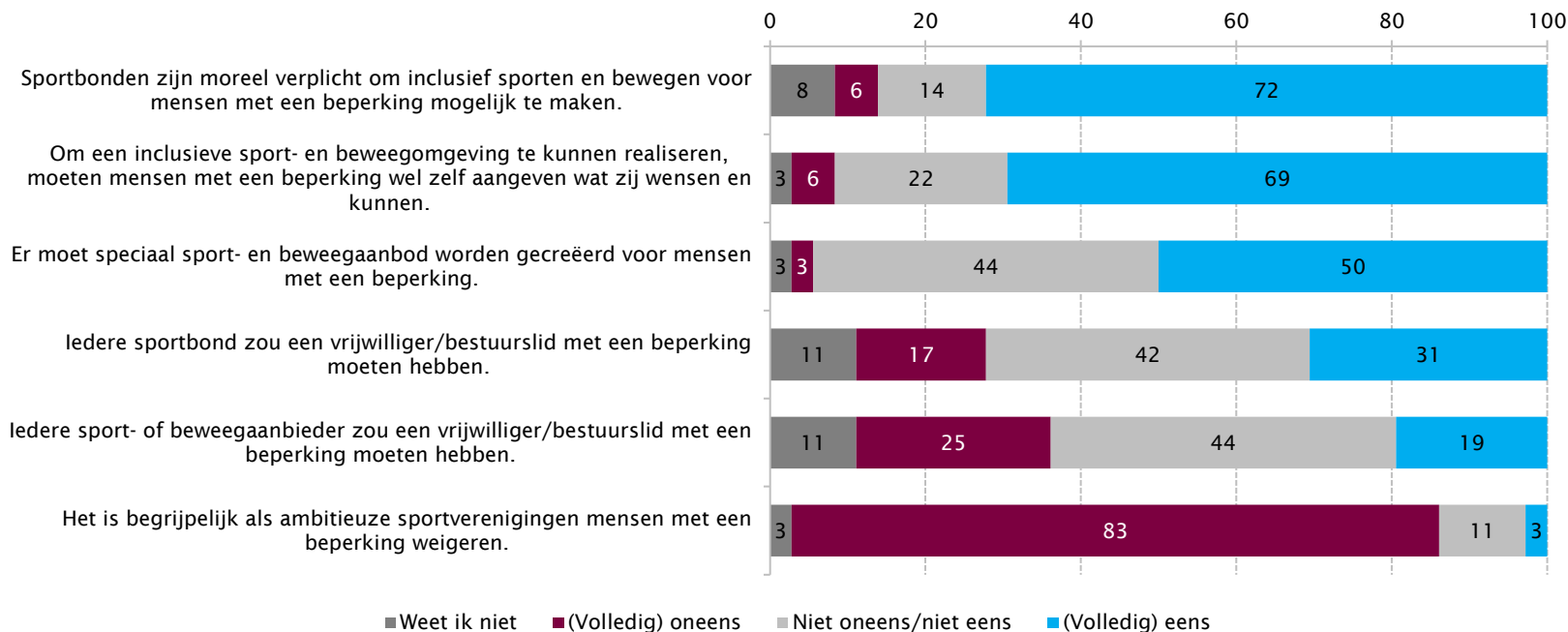

Bron: Onderzoek aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen, zomer 2020.

Aan alle sportbonden die aandacht hebben voor sporters met een beperking zijn stellingen voorgelegd over de betekenis van inclusief sporten en bewegen voor personen met een beperking. Bijna vier op de vijf respondenten zijn het (volledig) eens met de stelling dat sprake is van inclusie als mensen met en zonder beperking elkaar ontmoeten bij de sport- en beweegaanbieder (78%, figuur 3.3). Dat een inclusieve sport- en beweegomgeving is bereikt als iedereen aan zijn of haar eigen wensen en behoeften kan voldoen, is drie kwart van de respondenten het (volledig) mee eens (75%). Respondenten zijn verdeeld over de stellingen dat inclusie betekent dat mensen met en zonder beperking samen sporten en dat sprake van inclusie is als mensen met een beperking in een eigen groep of vereniging willen sporten. Geen enkele respondent is het eens met de stelling dat mensen met een beperking niet samen met mensen zonder beperking kunnen sporten. Uit deze stellingen blijkt dat respondenten voornamelijk de ontmoeting tussen mensen met en zonder beperking bij een sportaanbieder en in mindere mate het samen sporten belangrijk vinden voor inclusief sporten en bewegen.

3.7 Inclusief sporten en bewegen voor mensen met een beperking bereiken

Figuur 3.4 Stellingen over het bereiken van 'inclusief sporten en bewegen' volgens respondenten (in procenten, n=36)

Bron: Onderzoek aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen, zomer 2020.

Naast stellingen over de betekenis van inclusief sporten en bewegen zijn aan de sportbonden met aandacht voor sporters met een beperking stellingen voorgelegd over (de benodigdheden voor) het bereiken van inclusief sporten en bewegen. Bijna drie kwart van de respondenten is het eens met de stelling dat sportbonden moreel verplicht zijn om inclusief sporten en bewegen voor mensen met een beperking mogelijk te maken (72%, figuur 3.4). Bijna 70 procent van de respondenten is het eens met de stelling dat mensen met een beperking zelf moeten aangeven wat zij wensen en kunnen (69%). Over mensen met een beperking in kaderfuncties, zowel binnen de bond als bij de sport- of beweegaanbieder, zijn de sportbonden verdeeld. Ongeveer twee vijfde van de respondenten is het niet eens en niet oneens met de stellingen dat iedere sportbond en iedere sport- en beweegaanbieder een vrijwilliger of bestuurslid met een beperking zou moeten hebben. Vier vijfde van de respondenten is het oneens met de stelling dat het begrijpelijk is als ambitieuze sportverenigingen mensen met een beperking weigeren (83%).

4. Beleid en organisatie

4.1 Organisatie

Figuur 4.1 Wijze waarop de organisatie van sport voor sporters met een beperking bij sportbonden is ingebed in 2020 (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=36)

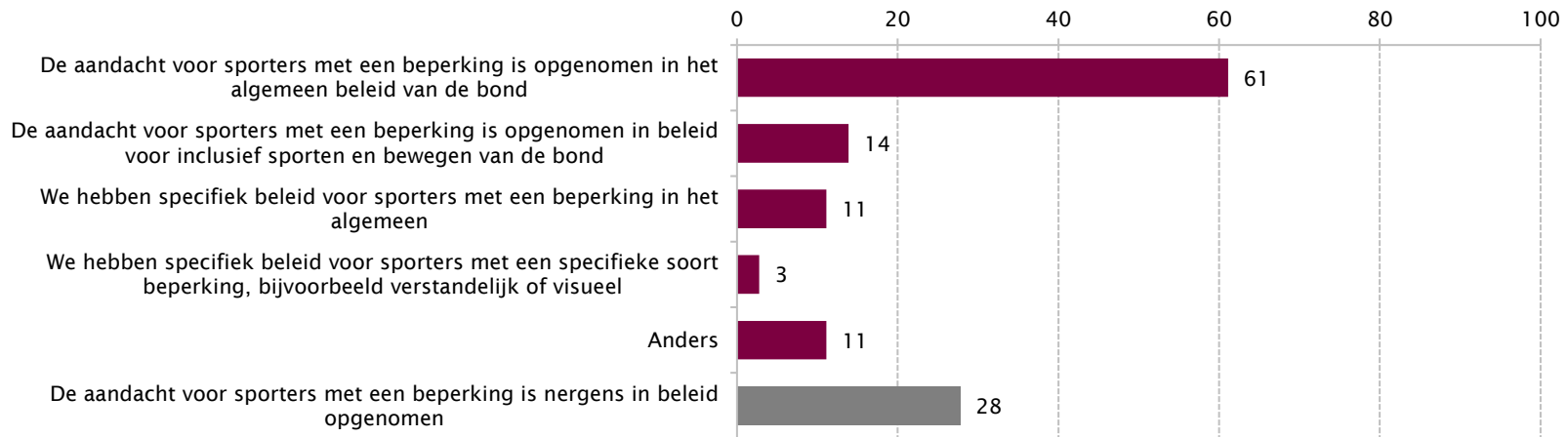

Bron: Onderzoek aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen, zomer 2020.

De organisatie van sport voor sporters met een beperking is bij bijna een op de vijf sportbonden (n=6) niet specifiek ingebed (17%, figuur 4.1). Bij bijna twee op de vijf sportbonden heeft één betaalde medewerker sporters met een beperking als aandachtspunt. In 2011 was bij 54 procent van de sportbonden één medewerker verantwoordelijk voor de organisatie van de sport voor mensen met een beperking ([Notté, Van Kalmthout & Van Lindert, 2011](#)). In 2020 is sporten voor mensen met een beperking bij iets meer dan een derde van de sportbonden het aandachtspunt van vrijwillige medewerkers (36%) en bij een kwart van meerdere betaalde medewerkers of afdelingen (25%). Bij sportbonden die een Paralympische sport aanbieden is de organisatie voor sporters met een beperking relatief vaker verdeeld over meerdere betaalde medewerkers of afdelingen.

4.2 Beleid

Figuur 4.2 Wijze waarop de aandacht voor sporters met een beperking bij sportbonden is opgenomen in het beleid (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=36)

Bron: Onderzoek aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen, zomer 2020.

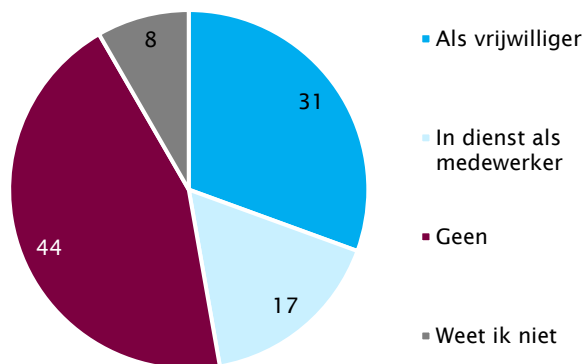
Bij bijna twee derde van de sportbonden is de aandacht voor sporters met een beperking opgenomen in het algemeen beleid van de bond (61%, figuur 4.2). Tien sportbonden hebben de aandacht voor sporters met een beperking niet in het beleid opgenomen (28%). Sportbonden die een Paralympische sport aanbieden, hebben de aandacht voor sporters met een beperking relatief vaker opgenomen in het algemene beleid. Daarnaast geldt voor sportbonden die geen Paralympische sport aanbieden relatief vaak dat de aandacht voor sporters nergens in beleid is opgenomen.

5. Kader

5.1 Kader

Figuur 5.1 Personen met een beperking werkzaam bij sportbonden (in procenten, n=36)

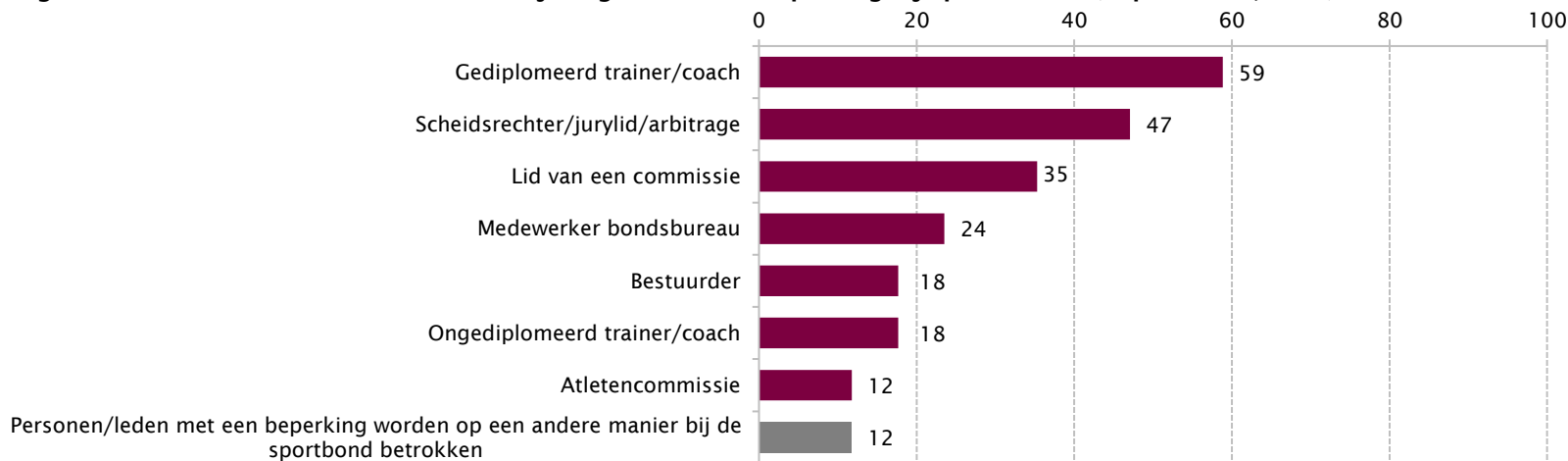

Bron: Onderzoek aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen, zomer 2020.

De beleidsaandacht voor inclusief sporten en bewegen gaat niet alleen uit naar het vergroten van de mogelijkheden tot sportdeelname voor mensen met een beperking, maar ook naar een evenrediger vertegenwoordiging van verschillende groepen uit de samenleving in de organisatie van sport. Bij bijna de helft van de sportbonden is ten minste één persoon met een beperking werkzaam als vrijwilliger of in dienst als medewerker (figuur 5.1). Bij tien sportbonden waar mensen met een beperking als vrijwilliger of medewerker actief zijn, hebben de medewerkers of vrijwilligers met een beperking een functie als gediplomeerd trainer of coach (59%, figuur 5.2).

69 procent van de sportbonden geeft aan nergens tegen aan te lopen bij het betrekken van personen met een beperking bij vrijwilligerswerk/taken binnen de bond of dit niet te weten (25 sportbonden, niet in figuur). De overige elf sportbonden geven wel aan tegen belemmeringen aan te lopen bij het betrekken van personen met een beperking bij vrijwilligerswerk/taken binnen de bond. Zij geven aan dat de personen met een beperking die gemotiveerd zijn om een dergelijke functie aan te gaan, niet bekend of beperkt in aantal zijn en dat zij hiervoor niet specifiek werven.

Figuur 5.2 Functies van medewerkers of vrijwilligers met een beperking bij sportbonden (in procenten, n=17)

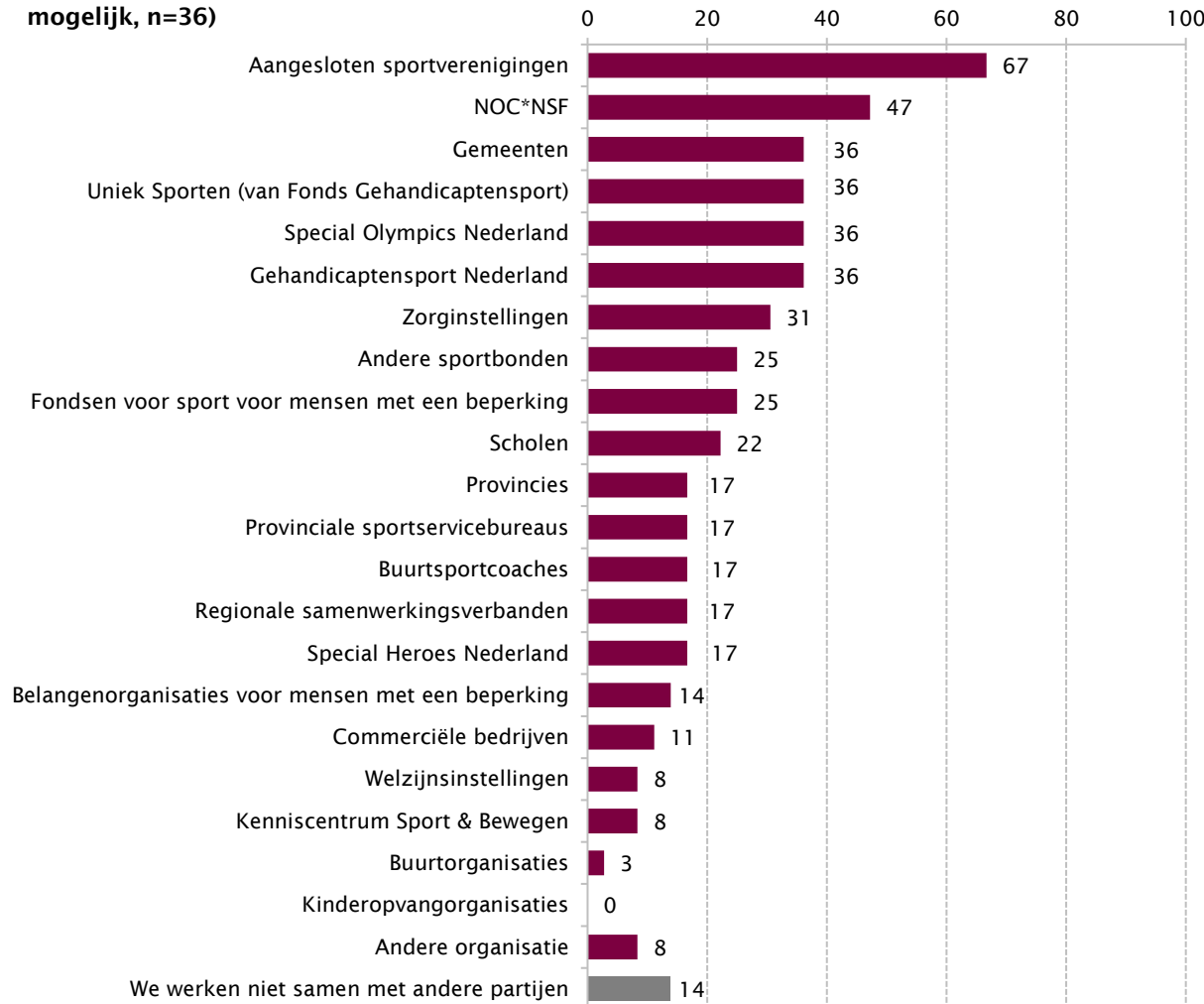

Bron: Onderzoek aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen, zomer 2020.

6. Bekendheid programma's en samenwerkingen

6.1 Samenwerkingen

Figuur 6.1 Partijen waar sportbonden in 2020 mee samenwerken bij het organiseren van sporten en bewegen voor sporters met een beperking (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=36)

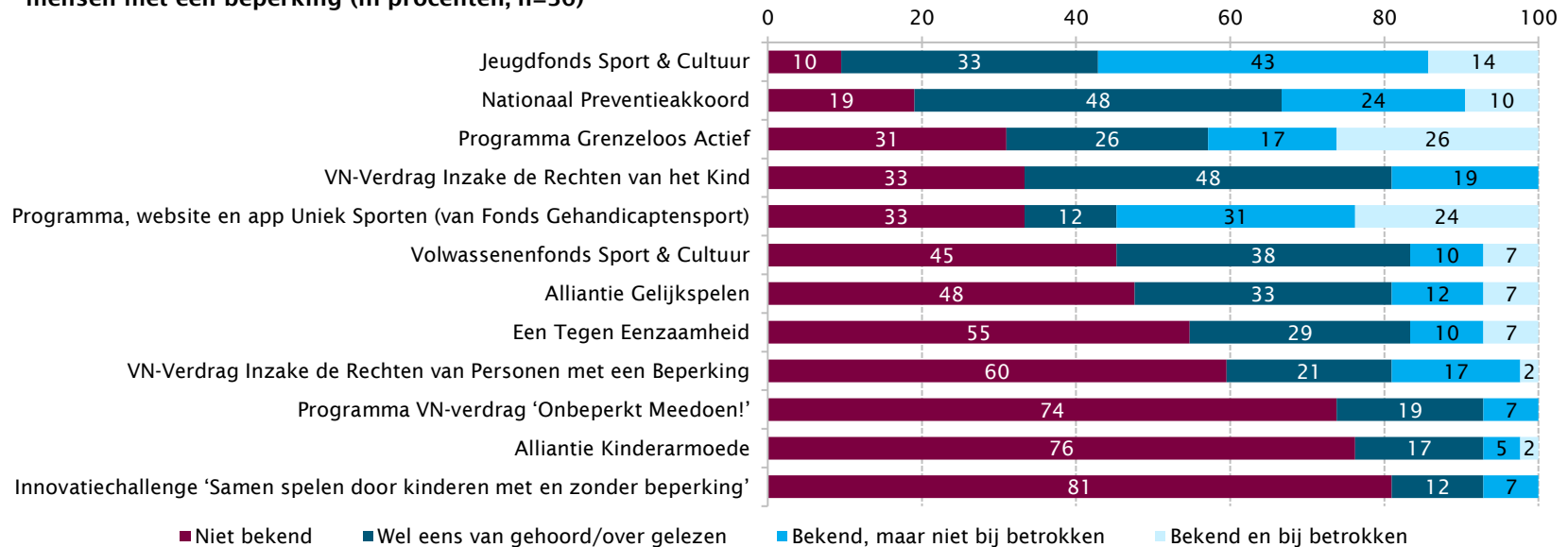
Bron: Onderzoek aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen, zomer 2020.

86 procent van de sportbonden (n=31) werkt met verschillende partijen samen bij het organiseren van sporten en bewegen voor sporters met een beperking (figuur 6.1). Twee derde van de sportbonden werkt samen met aangesloten sportverenigingen (67%). Bijna de helft van de bonden werkt samen met NOC*NSF. Sportbonden werken nog weinig met elkaar samen (25%). Met Gehandicaptensport Nederland wordt wel meer samengewerkt (36%).

Sportbonden waarvan de sport Paralympisch is werken vaker samen met NOC*NSF en andere sportbonden dan sportbonden waarvan de sport niet Paralympisch is.

6.2 Bekendheid programma's

Figuur 6.2 Bekendheid van respondenten met programma's, regelingen en akkoorden voor inclusief sporten en bewegen voor mensen met een beperking (in procenten, n=36)

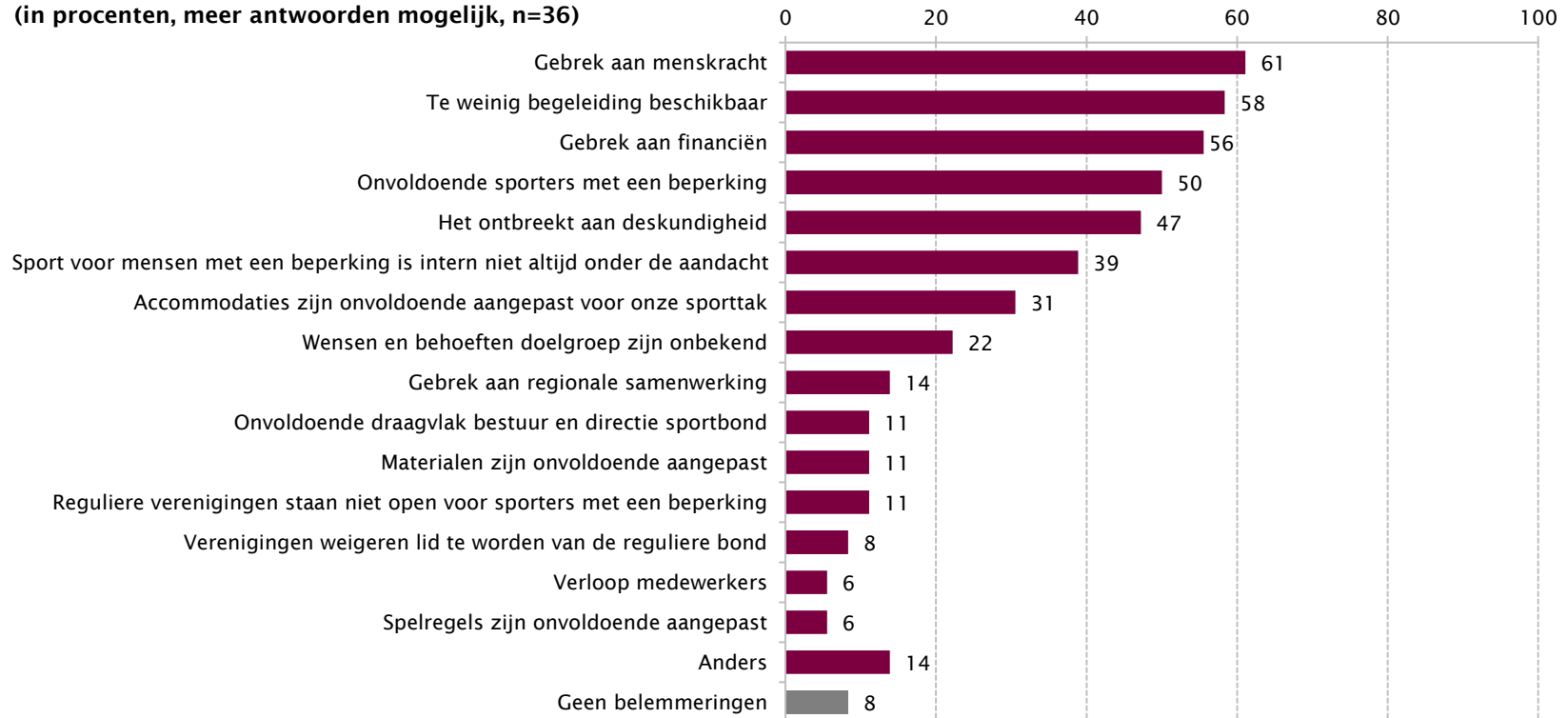
Bron: Onderzoek aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen, zomer 2020.

Er zijn in Nederland en wereldwijd verschillende programma's, regelingen en akkoorden die inclusief sporten en bewegen voor mensen met een beperking faciliteren of op de agenda zetten. Deze programma's kunnen sportbonden ondersteunen bij het organiseren van inclusief sporten en bewegen voor mensen met een beperking. Het Jeugdfonds Sport & Cultuur, een fonds dat de contributie betaalt voor kinderen en jongeren uit gezinnen waar te weinig geld is voor sporten en bewegen, is van de programma's het bekendst onder sportbonden. Meer dan de helft van de bonden is ermee bekend (57%) en een derde van de bonden heeft er wel eens van gehoord (33%, figuur 6.2). Een kwart van de sportbonden is bekend met en betrokken bij het Programma Grenzeloos Actief (26%). Grenzeloos Actief was een vierjarig programma (eind 2018 gestopt) met de doelstelling om het sport- en beweegaanbod en de behoefte van de doelgroep beter met elkaar te laten matchen. Ook bij Uniek Sporten is een kwart van de sportbonden betrokken (24%). Uniek Sporten is een online platform dat vraag naar en aanbod van sporten en bewegen voor mensen met een beperking bij elkaar brengt. Drie vijfde van de sportbonden is niet bekend met het VN-Verdrag Inzake de Rechten van Personen met een Beperking. Nederland heeft dit verdrag in 2016 geratificeerd. De Nederlandse overheid, inclusief alle gemeenten, is verplicht maatregelen te nemen om het verdrag te implementeren, dat als doel heeft om drempels te verminderen zodat mensen met een beperking onbeperkt kunnen deelnemen aan de samenleving.

7. Belemmeringen en ondersteuning

7.1 Belemmeringen

Figuur 7.1 Ervaren belemmeringen binnen sportbonden bij het realiseren van sporten en bewegen voor mensen met een beperking (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=36)

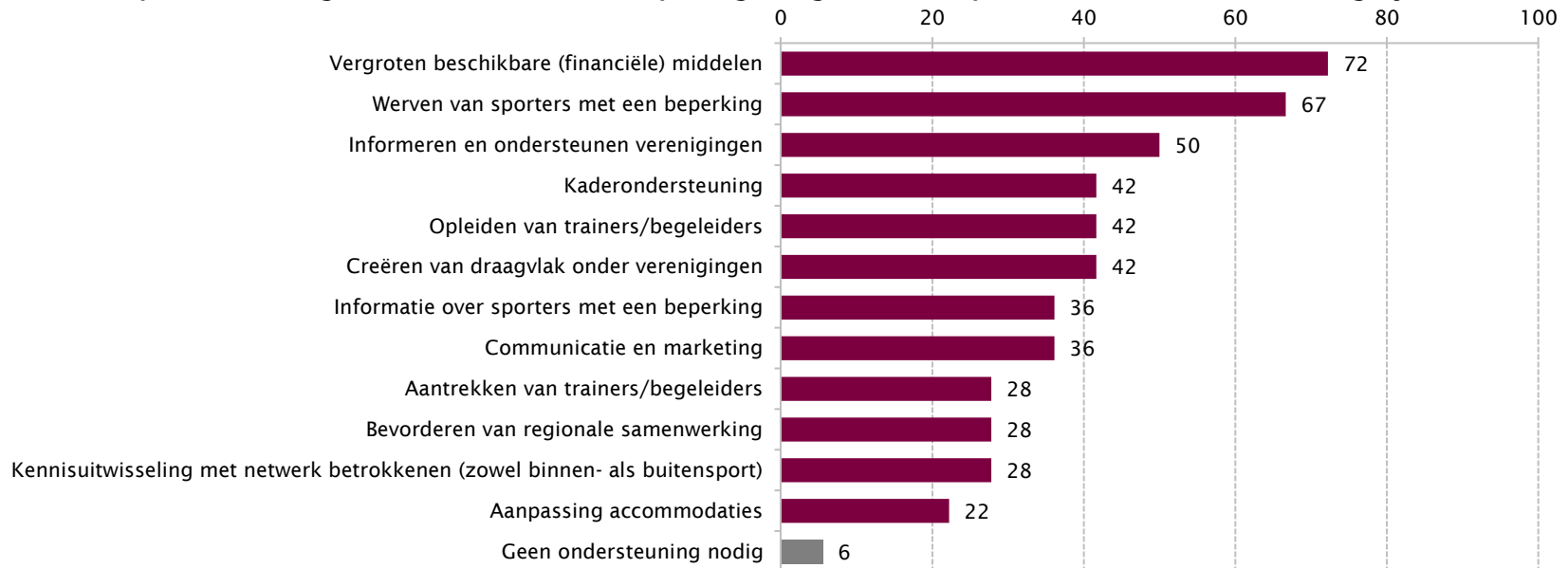
Bron: Onderzoek aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen, zomer 2020.

Bijna alle sportbonden ervaren één of meer belemmeringen bij het realiseren van sporten en bewegen voor mensen met een beperking (92%, figuur 7.1). De belemmeringen hebben met name betrekking op de capaciteit, kennis en middelen die de bonden tot hun beschikking hebben. Ongeveer drie vijfde van de sportbonden heeft een gebrek aan menskracht (61%) of begeleiding (58%). Iets meer dan de helft ervaart een gebrek aan financiën (56%). De helft van de sportbonden geeft aan dat er onvoldoende sporters met een beperking zijn (50%). Bij twee vijfde van de sportbonden is sport voor mensen met een beperking niet altijd onder de aandacht (39%).

In 2011 lag het percentage sportbonden dat knelpunten ervoer bij het organiseren van sporten en bewegen voor mensen met een beperking met 85 procent iets lager ([Notté, Van Kalmthout & Van Lindert, 2011](#)). De ervaren belemmeringen zijn wel vergelijkbaar met 2020. De meest genoemde knelpunten waren in 2011 onvoldoende sporters met een beperking en te weinig beschikbare begeleiding.

7.2 Ondersteuning

Figuur 7.2 Top 12 onderwerpen waarop sportbonden de komende twee jaar ondersteuning verwachten nodig te hebben om inclusief sporten en bewegen voor mensen met een beperking te organiseren (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=36)

Bron: Onderzoek aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen, zomer 2020.

Bijna alle sportbonden geven aan in de komende twee jaar ondersteuning nodig te hebben om inclusief sporten en bewegen voor mensen met een beperking te organiseren (94%, figuur 7.2). De punten waarop sportbonden aangeven ondersteuning nodig te hebben, komen overeen met de belemmeringen die zij ervaren. Zo wil bijna drie kwart van de sportbonden ondersteuning om de beschikbare (financiële) middelen te vergroten (72%) en wil twee derde ondersteuning om sporters met een beperking te ondersteunen (67%). De sportbonden zijn ook gevraagd van welke partij(en) zij verwachten deze ondersteuning te krijgen. 79 procent verwacht ondersteuning vanuit NOC*NSF, 62 procent van Vereniging Sport en Gemeenten, 47 procent van het ministerie van VWS en 47 procent van Kenniscentrum Sport & Bewegen (niet in figuur). Van NOC*NSF wordt voornamelijk ondersteuning op het gebied van kennisdeling (over de doelgroep) en financiële middelen verwacht. Ook in 2011 had een groot deel van de sportbonden ondersteuningsbehoeften (75%) (Notté, Van Kalmthout & Van Lindert, 2011). De behoeften waren destijds op het gebied van kennisuitwisseling, werven van nieuwe sporters en informeren en/of ondersteunen van verenigingen. Dat is vergelijkbaar met 2020.

Om meer personen met een beperking te laten sporten en bewegen binnen de sport geven sportbonden aan dat het draagvlak vergroot moet worden, dat ingezet moet worden op kennis en deskundigheid bij verenigingen, dat meer financiële middelen beschikbaar gesteld moeten worden en dat meer leden geworven moeten worden.

8. Corona

8.1 Corona

Figuur 8.1 Invloed van coronamaatregelen op de aandacht voor sporters met een beperking in de betreffende sporttak volgens respondenten (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=36)

Bron: Onderzoek aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen, zomer 2020.

Sinds maart 2020 gelden coronamaatregelen in Nederland om coronabesmettingen te beperken en de zorg te ontlasten. Deze coronamaatregelen hebben de sportmogelijkheden in 2020 in meer of mindere mate beperkt. Iets meer dan een kwart van de sportbonden merkt geen invloed van de coronamaatregelen op de aandacht voor sporters met een beperking (28%, figuur 8.1). De helft van de sportbonden geeft aan dat de gevolgen van de coronamaatregelen voor de aandacht voor sporters met een beperking niet anders zijn geweest dan voor andere sporters (n=18). 28 procent van de sportbonden geeft aan dat er onzekerheid bestaat over wat wel en niet is toegestaan. Daarnaast verwacht 28 procent dat sporters met een beperking nog lange tijd hinder blijven ondervinden van de maatregelen. Geen enkele sportbond ziet kansen om na de coronamaatregelen nieuwe leden met een beperking te binden aan de sport vanuit het gezondheidsperspectief.

The background of the slide is a faded, high-angle photograph of a group of wheelchair athletes. They are wearing blue and yellow athletic gear and are positioned in a line, ready for a race. The image is semi-transparent, allowing the text to be clearly visible over it.

9. Conclusie en aanbevelingen

9. Conclusie en aanbevelingen

Inclusief sporten en bewegen

Als onderdeel van een monitor van het beleids- en organisatielandschap voor de pijler Inclusief sporten en bewegen zijn sportbonden gevraagd in hoeverre zij specifiek beleid of aandacht hebben voor mensen met een beperking. Bijna de helft van de sportbonden die aan het onderzoek deelnamen heeft beleidsdoelstellingen op het gebied van inclusief sporten en bewegen geformuleerd. De meeste sportbonden hebben in deze beleidsdoelstellingen specifiek aandacht voor personen met een beperking of aandoening. Een klein deel van de sportbonden maakt geen onderscheid naar doelgroepen. Om te spreken van inclusie vinden respondenten het belangrijk dat mensen met en zonder beperking elkaar ontmoeten bij een sportaanbieder en dat iedereen aan zijn of haar wensen en behoeften kan voldoen.

Aandacht voor sporters met een beperking

36 van de 42 sportbonden die deelnamen aan het onderzoek hebben aandacht voor mensen met een beperking, meestal voor mensen met een motorische of verstandelijke beperking. Enkele grote sportbonden met aandacht voor mensen met een beperking hebben niet deelgenomen aan het onderzoek. Op basis van het huidige onderzoek en aanvullende opgave van NOC*NSF hebben naar verwachting 46 van de 77 sportbonden in Nederland aandacht voor sporters met een beperking. Het merendeel van de respondenten geeft aan dat de sportbond aandacht heeft voor mensen met een beperking omdat het de ambitie van de bond is om sport voor iedereen toegankelijk te maken en de sportbond dit als zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid ziet. Deze motivatie staat sinds 2011 nog steeds overeind ([Notté, Van Kalmthout & Van Lindert, 2011](#)). Bijna alle sportbonden met aandacht voor sporters met een beperking ondersteunen verenigingen bij het organiseren van aanbod. Drie kwart

van de sportbonden heeft zelf andersoortig aanbod, zoals clinics en evenementen. Zes sportbonden hebben geen aandacht voor sporters met een beperking. De respondenten van deze sportbonden geven aan dat dit komt door een gebrek aan kennis, menskracht en (financiële) middelen. Deze sportbonden zijn ook niet van plan om in de nabije toekomst aandacht voor mensen met een beperking te hebben. Dit beeld is vergelijkbaar met 2011 ([Notté, Van Kalmthout & Van Lindert, 2011](#)). Het aantal bonden dat geen aandacht heeft voor sporters met een beperking blijft vrijwel stabiel over de jaren heen en verdere groei hierin wordt op basis van dit onderzoek niet verwacht. Dit wil overigens niet zeggen dat binnen de takken van sport van sportbonden die geen beleidsaandacht voor sporters met een beperking hebben geen individuele sporters met een beperking actief zijn. In hoeverre dat het geval is, is op basis van dit onderzoek niet bekend.

Aantal leden en verenigingen

Het aantal leden met een beperking bij de sportbonden met aandacht voor mensen met een beperking verschilt van minimaal 5 tot maximaal 5.500. Op basis van dit onderzoek wordt geschat dat bij de 46 van de 77 sportbonden met aandacht voor sporters met een beperking in Nederland in totaal tussen de 44.000 en 52.000 sporters met een beperking georganiseerd sporten. Dit is een grove schatting en gaat om de sporters met een beperking die deelnemen aan door de sportbond georganiseerde competities, toernooien en evenementen. Bij de aangesloten verenigingen kunnen ook sporters met een beperking actief zijn die hier niet aan deelnemen. Deze sporters zijn voor de sportbonden minder goed zichtbaar.

Naar schatting zijn er in Nederland tussen de 2.100 en 3.400 sportverenigingen met apart aanbod voor sporters met een beperking. Het totale aantal sportverenigingen met leden met een beperking ligt

9. Conclusie en aanbevelingen

hoger. Uit data van het Verenigingspanel van het Mulier Instituut blijkt dat 68 procent van de sportverenigingen in Nederland een of meer leden met een beperking heeft, wat neerkomt op 18.000 verenigingen ([Gutter, Van Lindert & Van Kalmthout, 2021](#)). Bij een groot deel van deze sportverenigingen doen leden met een beperking mee in het reguliere aanbod en sporten zij samen met leden zonder beperking (90%). Sportbonden hebben waarschijnlijk voornamelijk zicht op de sportverenigingen met aparte teams en/of trainingsgroepen voor mensen met een beperking.

In de beeldvorming vraagt het organiseren van aanbod voor sporters met een beperking om aanpassingen (aan bv. materiaal, kader, groeps grootte of accommodaties), maar in veel gevallen blijkt dit niet nodig om sporters met een beperking deel te laten nemen aan het aanbod binnen de vereniging. Het lijkt erop dat de nagestreefde inclusie bij een groot deel van de sportverenigingen bewust dan wel onbewust al werkelijkheid is. Tegelijkertijd zijn deze sporters met een beperking in mindere mate bekend bij de sportbonden.

Borging in beleid en bij medewerkers

De organisatie van sport voor sporters met een beperking is binnen de sportbonden meestal ondergebracht bij één betaalde medewerker of bij vrijwillige medewerkers, maar een aantal sportbonden heeft de aandacht voor sporters met een beperking (nog) niet in het beleid opgenomen. Het opstellen van beleidsdoelstellingen voor sporters met een beperking is belangrijk om de aandacht voor deze doelgroep structureel te houden.

Realiseren van sporten en bewegen voor mensen met een beperking

Bijna alle sportbonden werken samen met één of meer partijen bij het organiseren van sporten en bewegen voor sporters met een beperking. De variatie aan samenwerkingspartners is echter beperkt. Bijna de helft van de bonden werkt samen met NOC*NSF en een kwart met andere sportbonden. Een groot deel van de sportbonden is nog niet bekend met Uniek Sporten, een online platform dat vraag naar en aanbod van sporten en bewegen voor mensen met een beperking bij elkaar brengt. Ook werken sportbonden nog beperkt samen met regionale samenwerkingsverbanden. Deze samenwerkingsverbanden spelen een centrale rol in het verbinden van landelijke initiatieven en lokale uitvoering. Regiocoaches houden het aanbod op Uniek Sporten up-to-date en wijzen sporters door.

Belemmeringen die sportbonden ervaren bij het realiseren van sporten en bewegen voor mensen met een beperking hebben voornamelijk betrekking op een gebrek aan menskracht, begeleiding en financiën. Sportbonden verwachten de komende twee jaar dan ook ondersteuning op het gebied van (financiële) middelen nodig te hebben. Daarnaast geven sportbonden aan dat er te weinig sporters met een beperking zijn om aanbod voor te organiseren en dat zij ondersteuning kunnen gebruiken bij het werven van de doelgroep. Uit andere stakeholderpeilingen van het Mulier Instituut blijkt dat ook buurtsportcoaches, gemeenten en regiocoaches belemmeringen ervaren op het gebied van werving van sporters met een beperking ([De Jonge, Gutter & Van Lindert, 2021](#); [Gutter & Van Lindert, 2020](#); [Gutter & Van Lindert, 2020](#)). Sportbonden verwachten van NOC*NSF ondersteuning op het gebied van kennisdeling (over de doelgroep) en

9. Conclusie en aanbevelingen

financiële middelen. De ervaren belemmeringen en benodigde ondersteuning komen overeen met het beeld uit 2011 ([Notté, Van Kalmthout & Van Lindert, 2011](#)). De belemmeringen zijn door de jaren heen dus nog niet weggenomen. Dit geeft eens te meer aan dat het stimuleren van sport- en beweegdeelname van mensen met een beperking een uitdagend vraagstuk is dat geen gemakkelijke oplossingen kent. Het gaat hierbij om een doelgroep met grote onderlinge verschillen. Zij zijn niet op één plek te vinden, waardoor verschillende wervingsmethoden nodig zijn. Praktische drempels voor sportdeelname zijn daarbij gemakkelijker beïnvloedbaar dan persoonlijke drempels die mensen met een beperking kunnen ervaren, zoals pijn en vermoeidheid ([De Jonge, Van Lindert & Van den Dool, 2020](#)). Voor een deel van de doelgroep is een intensieve strategie nodig, waarvoor de sportbonden zullen moeten samenwerken met partijen in het veld.

Aandacht voor doelgroep breed verankerd in denken en doen sportbonden

Ruim twintig jaar nadat alle sportbonden de formele verantwoordelijkheid voor de organisatie van sport voor mensen met beperking hebben overgenomen van Gehandicaptensport Nederland zien we dat de aandacht voor de doelgroep breed is verankerd in het denken en doen van de bonden. Tegelijkertijd ervaren sportbonden nog steeds een gebrek aan menskracht om sporten en bewegen voor mensen met een beperking te realiseren. Dat kan mogelijk een volledige toegankelijkheid van sport voor mensen met een beperking in de weg staan. In de geest van inclusief sporten en bewegen zouden geen aparte medewerkers nodig moeten zijn voor mensen met een beperking, omdat alle medewerkers vanzelfsprekend aandacht hebben voor alle doelgroepen.

Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek worden enkele

aanbevelingen gedaan om inclusief sporten en bewegen voor mensen met een beperking te bevorderen:

- **Vergroot de aandacht voor Uniek Sporten bij sportbonden.** Sportbonden geven aan ondersteuning te kunnen gebruiken bij het werven van sporters met een beperking. NOC*NSF kan de aandacht voor programma's als Uniek Sporten onder sportbonden vergroten, zodat sportbonden hun verenigingen beter kunnen begeleiden en adviseren als het gaat om de werving van leden met een beperking.
- **Werk samen met regionale samenwerkingsverbanden.** Regionale samenwerkingsverbanden hebben zicht op het aanbod en de vraag in de regio en dragen bij aan een betere match hiertussen door de vraag van mensen met een beperking te koppelen aan aanbod ([De Jonge, Gutter & Van Lindert, 2021](#)). Dit kan sportbonden helpen sporters met een beperking te vinden.
- **Organiseer een themabijeenkomst met stakeholders over het werven van de doelgroep.** Naast sportbonden ervaren ook buurtsportcoaches, gemeenten en regiocoaches belemmeringen op het gebied van het werven van sporters met een beperking. Sportbonden werken beperkt samen met partijen uit het landschap. Een startpunt voor het bevorderen van de samenwerking tussen sportbonden en stakeholders is het organiseren van een themabijeenkomst ([De Jonge, Gutter & Van Lindert, 2021](#)). Samen kunnen stakeholders achterhalen waar en hoe mensen met een beperking momenteel worden bereikt. Daarnaast is het belangrijk de blinde vlekken in kaart te brengen (welke doelgroepen kunnen ze niet vinden?) en mogelijk aanvullend onderzoek uit te voeren om deze vragen te beantwoorden.

9. Conclusie en aanbevelingen

- **Monitor blijvend de aandacht voor sporters met een beperking binnen de tak van sport.** Sportbonden hebben ruim twintig jaar geleden de verantwoordelijkheid genomen voor de sport voor mensen met een beperking in hun tak van sport. Sportbonden kunnen meer de regie nemen als het gaat om het bewaren van het overzicht over wat er in de betreffende tak van sport speelt voor sporters met een beperking. Sportbonden hebben de sporttechnische kennis en zijn de juiste partij om samen te werken met de vele organisaties in het veld die zich met sport voor personen met een beperking bezighouden. Sportbonden wordt aangeraden blijvend te monitoren hoe het gaat met (de aandacht voor) sporters met een beperking binnen hun tak van sport.
- **Neem ervaringsdeskundigen in dienst om de structurele aandacht voor sporters met een beperking te borgen.** Nog niet alle sportbonden hebben de aandacht voor sporters met een beperking opgenomen in het beleid. Deze aandacht is bij die sportbonden dus nog niet structureel. Om de aandacht te borgen zullen deze sportbonden beleidsdoelstellingen moeten formuleren. NOC*NSF wordt aangeraden hier expliciet aandacht voor te vragen bij deze sportbonden en hen hierbij te ondersteunen. Het aannemen van ervaringsdeskundigen (personen met een beperking) in het bestuur of in commissies bevordert de structurele aandacht voor sporters met een beperking. Slechts enkele personen met een beperking zijn bij de sportbonden werkzaam als bondsmedewerker, lid van een commissie of bestuurder.

Bijlagen

1. Aangeschreven sportbonden

Aikido Nederland	Koninklijke Nederlandse Algemene Schermbond	Koninklijke Nederlandse Krachtsport en Fitnessbond	Nederlandse Curling Bond	Nederlandse Volleybal Bond
Atletiekunie				
Badminton Nederland	Koninklijke Nederlandse Baseball en Softball Bond	Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond	Nederlandse Darts Bond	Nederlandse Waterski & Wakeboard Bond
Bridgebond			Nederlandse Floorball en Unihockey Bond	Skateboard Federatie Nederland
Gehandicaptensport Nederland	Koninklijke Nederlandse Biljartbond	Koninklijke Nederlandse Schaakbond	Nederlandse Frisbee Bond	Special Olympics Nederland
Holland Surfing Association	Koninklijke Nederlandse Cricket Bond	Koninklijke Nederlandse Schietsport Associatie	Nederlandse Handboog Bond	Sportvisserij Nederland
IJshockey Nederland	Koninklijke Nederlandse Dambond	Koninklijke Nederlandse Voetbalbond	Nederlandse Indoor en Outdoor Bowls Bond	Squash Bond Nederland
Judo Bond Nederland	Koninklijke Nederlandse Golf Federatie	Koninklijke Nederlandse Zwembond	Nederlandse Jeu de Boules Bond	Survivalrun Bond Nederland
Karate-do Bond Nederland	Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie	Koninklijke Wandel Bond Nederland	Nederlandse Onderwatersport Bond	Taekwondobond Nederland
Koninklijk Nederlands Korfbalverband	Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie	Nederlands Handbal Verbond	Nederlandse Rugby Bond	Watersportverband
Koninklijke Nederlandsche Roeibond	Koninklijke Nederlandse Hockey Bond	Nederlandse Algemene Danssport Bond	Nederlandse Ski Vereniging	Wielersportbond NTFU
Koninklijke Nederlandsche Schaatsenrijders Bond	Koninklijke Nederlandse Kaatsbond	Nederlandse Basketball Bond	Nederlandse Tafeltennisbond	
Koninklijke Nederlandsche Wielren Unie	Koninklijke Nederlandse Klim- en Bergsport Vereniging	Nederlandse Boks Bond	Nederlandse Triathlon Bond	
		Nederlandse Bowling Federatie		

2. Achtergrondkenmerken

Tabel 10.1 Achtergrondkenmerken sportbonden met aandacht voor mensen met een beperking die niet hebben deelgenomen aan de vragenlijst

	Sportbonden met aandacht voor mensen met een beperking
Sportbonden	10
Gemiddeld aantal leden (2019, n=9) ¹	107.778
Organisatiegrootte (2018)	0 fte: 1
	0-15 fte: 4
	15+ fte: 5
Soort sport (2018)	Team: 2
	Semi-individueel: 3
	Individueel: 5
Paralympische sport	7

Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF, 2019. Bewerking: Mulier Instituut; Bondenmonitor, 2018.

¹ n = 9, want de lidmaatschapsgegevens van één sportbond ontbreken.

www.mulierinstituut.nl

@mulierinstituut

(030) 721 02 20

mulier instituut